

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 312/2025 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön työssään kokemasta väkivallasta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Riitta Kaarisalon / sd ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 312/2025 vp:

Millaisiin toimiin vastuuministeri ja hallitus ryhtyy, jotta koko sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö saisi myös lainsäädännön tasolla riittävän suojan kasvavaa väkivaltaa ja sen uhkaa vastaan työssään?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kaikkeen väkivaltaan, myös työssä kohdattuun väkivaltaan, tulee suhtautua vakavasti. Työssä kohdatun väkivallan torjumiseksi on perusteltua hyödyntää monipuolisesti käytettävissä olevia torjuntakeinoja, jotka voivat liittyä esimerkiksi työn ja työympäristön turvalliseen järjestämiseen. Perustelluinta on hyödyntää sellaisia keinoja, joilla ehkäistään väkivaltatilanteiden syntyä.

Työnantajan velvollisuudet sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön suojaamiseksi määrittyvät ensisijaisesti työturvallisuuslainsäädännön perusteella. Työturvallisuuslaissa (738/2002) edellytetään, että työnantajan on selvitettävä ja tunnistettava muun muassa työstä, työympäristöstä ja työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät, mukaan lukien väkivallan uhka, sekä toteutettava tarvittavat toimenpiteet. Työturvallisuuslaki edellyttää siten työntekijöiden suojelemista väkivallan uhalta vaarojen arviointiin perustuen kaikilla aloilla. Lisäksi lain työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (44/2006) 50 §:ssä on määritelty työsuojeluviranomaisen ilmoitusvelvollisuudesta rikosasian yhteydessä. Kysymys on näiltä osin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan lainsäädännöstä.

Lainsäädäntöä on tällä hallituskaudella myös päivitetty. Väkivallan ja häirinnän poistamisesta työelämässä Genevessä 21.6.2019 tehty Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimus (nro 190) on tullut Suomen osalta voimaan 7.6.2025. Yleissopimuksen hyväksymistä ja voimaansaattamista koskeva hallituksen esitys HE 89/2023 vp on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Ennen kyseisen hallituksen esityksen valmistelua yleissopimuksen ratifiointiedellytyksistä pyydettiin näkemyksiä keskeisiltä tahoilta, kuten työmarkkinakeskusjärjestöiltä. Sosiaali- ja terveysministeriöltä saadun tiedon mukaan annetuissa lausunnoissa ei tuolloin eikä myöhemmin hallituksen esitysluonnoksen lausuntokierroksellakaan tuotu esiin, että yleissopimuksen hyväksyminen ja voimaansaattaminen olisi edellyttänyt lainsäädäntömuutoksia. Esitysluonnosta

käsiteltiin myös ILO-neuvottelukunnassa (asetus Suomen ILO-neuvottelukunnasta 851/1977, TEM070:00/2022). Neuvottelukunta kannatti esityksen antamista eduskunnalle.

Rikoslainsäädännöllä suojataan jo kattavasti muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä. Työssä kohdattuun väkivaltaan ja sillä uhkaamiseen voi soveltua useita rikosnimikkeitä. Rikoslaisissa (39/1889) väkivalta ja sillä uhkaaminen on säädetty rangaistavaksi pahoinpitelyrikkoksina ja laittomana uhkauksena. Pahoinpitelyrikoksista on säädetty enimmillään kymmenen vuoden vankeusrangaistuksen uhka. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä suojaavat rikoslain 16 luvun virkamiehen vastustamista koskevat säännökset, kun on kysymys virkamiehen tai häneen rinnastettavan henkilön julkisen vallan käyttöä sisältävän virkatoimen vastustamisesta. Rikosoikeudellista suojaa työelämässä täydentävät myös erityiset syyteoikeussäännökset, joiden mukaan syyttäjä saa nostaa syytteen lievästä pahoinpitelystä ja laittomasta uhkauksesta, jos teko on kohdistunut henkilöön hänen työtehtävänsä vuoksi eikä rikoksentekijä ole saman työnantajan palveluksessa.

Hallitusohjelman mukaan hallitus edistää työturvallisuutta ja työelämän väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisyä ja parantaa muun muassa hoito- ja pelastushenkilökunnan oikeussuojaa työhön liittyvissä väkivaltatilanteissa virkamiehen suojaa vastaavaksi. Hallitusohjelman mukaan rikoslakia muutetaan siten, että väkivallasta ensihoitohenkilöstöä kohtaan tai sillä uhkaamisesta seuraava rangaistus vastaa virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta seuraavia rangaistuksia. Tämän mukaisesti onkin annettu hallituksen esitys eduskunnalle rikoslain 16 luvun muuttamisesta (HE 71/2025 vp), jolla täydennetään muun muassa hälytystyyppeissä tehtävissä toimivien ensihoitajien ja pelastushenkilökunnan oikeussuojaa työhön liittyvissä väkivaltatilanteissa Ruotsin sinivilkkusabotaasisäännöstä sisällöllisesti muistuttavalla sääntelyllä. Muun kuin kyseisessä esityksessä tarkoitetun hoitohenkilökunnan suojaa tullaan ensin mainitun hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti tarkastelemaan vielä hallituskauden aikana laadittavassa erillisessä selvityksessä. Oikeusministeriö seuraa kiinteästi toimialalleen kuuluvan lainsäädännön soveltamista ja toimivuutta.

Keskeistä on edelleen pyrkiä ennaltaehkäisemään väkivaltatilanteita muun muassa työnantajan riskienhallintatoimenpiteillä, koulutuksella ja toimivalla viranomaisyhteistyöllä. Sosiaali- ja terveysministeriöltä saadun tiedon mukaan esimerkiksi Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet toteuttavat vuosina 2024-2027 sosiaali- ja terveyshuollon toimialoilla valvontahanketta, jonka tavoitteena on varmistaa, että työnantajilla on toimivat käytännöt väkivallan ja sen uhan hallintaan ja torjuntaan. Lisäksi valvonnan tavoitteena on vahvistaa työnantajan ja työterveyshuollon yhteistoimintaa edellä mainittuihin kokonaisuuksiin liittyen.

Helsingissä 23.10.2025

Oikeusministeri Leena Meri

VN/30128/2025-OM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: